

Péče o děti školního věku v EU

informační dokument

Souvislosti

Péče o děti nabývá v evropské sociální politice stále většího významu. Lepší péče o děti je jedním z hlavních způsobů, jak v zájmu splnění lisabonských cílů zaměstnanosti, které požadují dosažení 60% míry zaměstnanosti u žen do roku 2010, motivovat ženy ke vstupu na pracovní trh a jak jim situaci usnadnit. Poskytování vysoce kvalitní péče o děti je jednou z cest, jak podpořit rodiny, umožnit lepší vyváženost osobního a pracovního života a také, a to je zvláště důležité, zajistit blaho samotných dětí, neboť chudoba a sociální vyloučení jsou stále častěji rozpoznávány jako faktory, které v Evropě postihují stále ještě mnoho dětí.

Důvody výzkumu

Otázka péče o děti je v posledních letech podrobována důkladnému zkoumání. Oblast mimoškolní péče o děti školního věku (ve věku od pěti do 12 let) však takovou pozornost nevyvolala. Tato forma péče o děti zahrnuje jakékoli uspořádání péče mimo povinné školní vyučování, včetně prvků fyzické péče, socializace, her a/nebo vzdělávání. Nadace provedla hloubkový výzkum mimoškolní péče o děti a zvláště se přitom zaměřila na vývoj zaměstnanosti a správné praxe v této oblasti. Výzkum se zabýval dvěma klíčovými aspekty uvedené otázky: iniciativami v oblasti zaměstnanosti, které podporují rozvoj kvalifikované pracovní síly v odvětví péče o děti, a cenovou dostupností a udržitelností péče o děti žijící ve znevýhodněných oblastech (oblastech s vysokou hustotou domácností trpících chudobou a deprivací).

Zkoumané služby zahrnují střediska denní péče, mimoškolní zařízení v rámci soukromého, veřejného a třetího sektoru a další regulované a dobrovolné služby. Kromě přehledu literatury o situaci v EU byl v první fázi výzkumu analyzován potenciál zaměstnanosti v oblasti péče o děti v Rakousku, na Kypru, v Maďarsku, Polsku, Švédsku a Velké Británii. Ve druhé fázi, věnované poskytování dětské péče ve znevýhodněných oblastech, byl proveden rozpor situace v Belgii, České republice, Estonsku, Německu, Portugalsku a opět také v Británii.

Zjištění

Zaměstnanost, vzdělávání a služby

- Úroveň péče o děti v EU celkově roste. Nicméně pracovní podmínky ve zkoumaných členských státech se z hlediska postupů v rámci zaměstnávání, otevírací doby a pokrytí liší.
- V těch členských státech, kde většinu mimoškolní péče zajišťují učitelé, bývají mzdy a image pracovníků v oblasti péče o děti vyšší.
- V EU existuje celá škála systémů vzdělávání a kvalifikací, kdy v některých členských státech zajišťují péči kvalifikovaní učitelé, zatímco v jiných členských státech ji zajišťuje méně kvalifikovaný neučitelenský personál.
- Služby v oblasti péče o děti by měly vycházet vstříc potřebám dětí a zajišťovat různé podnětné a přitažlivé činnosti přiměřené věku dětí. Je rovněž zásadní, aby tato péče vycházela vstříc potřebám rodin tím, že jim nabídne pružnou otevírací dobu a dostupné služby.

Péče ve znevýhodněných oblastech

- Zařízení a služby, které mají k dispozici děti ve znevýhodněných oblastech, často chybí nebo jsou nedostatečné.
- Klíčovými rysy úspěšné mimoškolní péče o děti ve znevýhodněných oblastech jsou podpora veřejného sektoru, zapojení komunity a související služby.
- Služby mimoškolní péče o děti fungují úspěšněji a mají větší dopad, pokud je místní komunita zapojena do jejich rozvoje a řízení.
- Rodiny, které žijí ve znevýhodněných oblastech, mají často řadu problémů, k jejichž řešení je nejvýhodnější celostní přístup, kdy je péče o děti poskytována společně s dalšími službami, jako jsou sociální služby, vzdělávání a zdravotní péče.

- V některých oblastech se mimoškolní péče používá k řešení konkrétních problémů, se kterými se setkávají rodiny z etnických menšin, čímž lze zlepšit docházku dětí do školy a také jejich studijní výsledky, poskytnout jazykovou podporu a přispět sociálnímu začlenění.
- Mimoškolní péče se rovněž poskytuje dětem se zdravotním postižením, poruchami učení, nebo dětem, které žijí v domácnostech, kde se vyskytují problémy jako domácí násilí nebo zneužívání drog a alkoholu.

Sociální začlenění a rovné příležitosti

- Služby péče o děti by měly podporovat úspěšné spojení práce a rodinného života.
- Růst zaměstnanosti v oblasti péče o děti může pomoci při poskytování stejných příležitostí všem dětem a současně podpořit účast žen na pracovním trhu.
- Otázky rovnosti se mohou odrážet jak v zaměstnanosti v tomto odvětví, tak v poskytování služeb.
- Oblast péče o děti by měla podporovat rozmanitost pracovní síly, a odrážet tak rozmanitost dětí v její péči.
- Z hlediska pracovní síly není v této oblasti vyvážený poměr mezi muži a ženami, což je třeba řešit: například vytvořením podnětů k zaměstnávání většího počtu mužů a ztotožněním se se vzorovými typy, které považují práci v oblasti péče o děti za dobrou kariéerní volbu.

Perspektivy sociálních partnerů

Odbory podporují lepší poskytování mimoškolní péče z celé řady důvodů. Od mimoškolní péče se očekává, že přinese tyto výhody: bude prospěšná pracovníkům, podpoří účast žen na pracovním trhu, zvýší příležitosti k rozvoji kariéry, sníží stres pociťovaný pracovníky, kteří mají děti, bude příznivá pro zdravotní stav dětí i jejich rodičů a nabídne zaměstnání, zejména ve znevýhodněných komunitách. Také v oblasti péče mají odbory zájem na zlepšení podmínek zaměstnanosti a kariéerních příležitostí pracovníků.

Lepší péče o děti je rovněž v zájmu zaměstnavatelů. Aby se podniky mohly účinně zapojit do hospodářské soutěže, potřebují kvalitní, spolehlivou a produktivní pracovní sílu. Mimoškolní péče tomu může napomoci tím, že rozšíří rezervu pracovníků, z níž mohou zaměstnavatelé vybírat nové zaměstnance. Pokud mají

pracovníci přístup ke spolehlivé mimoškolní péči, je pravděpodobnější, že u svého zaměstnavatele zůstanou, a to zcela určitě stojí za zvážení, sečteme-li náklady na nábor a vyškolení nového zaměstnance. Navíc větší zaměstnanost ve znevýhodněných oblastech povede k vyšším příjmům domácností. Podniky naopak budou moci těžit z většího oběhu peněz v místní ekonomice.

Vlády budou těžit ze zajištění kvalitní, dostupné a dosažitelné péče – jak obecně, tak zejména ve znevýhodněných oblastech. Poskytování takové péče může vládám pomoci dosáhnout jejich strategických cílů snížení chudoby, lepších výsledků vzdělávání, hospodářského rozvoje, sociálního začlenění, bezpečnosti komunit, lepší zdravotní péče a vyváženosti pracovního a soukromého života. Může jim rovněž pomoci vypořádat se s dlouhodobějšími úkoly, které s sebou nesou demografické změny a globální hospodářská soutěž.

Současný postup

Po celé Evropě je pro oblast péče o děti často příznačná nedostatečná nabídka, vysoké náklady, nedostupnost, nízká kvalita a neodpovídající poskytování těchto služeb. Klíčovým úkolem politiky tedy je podporovat v rámci Evropy takovou péči o děti, která podporuje všechny děti rovným dílem.

Aby byla mimoškolní péče obohacujícím zážitkem stimulujícím osobní, citový i rozumový rozvoj dětí, je třeba iniciativy, které zvyšují kvalitu a dostupnost péče, vítat a podporovat. Zvýšení kvality péče o děti rodiče ujistí, že je o jejich děti postaráno, když oni sami jsou v práci, což zvýší účast na pracovním trhu a posílí hospodářství.

Politiku péče o dítě je třeba rozvíjet jako politiku samu o sobě; agenda politiky sociální ochrany je jedním z významných nástrojů k zajištění toho, že k tomu bude docházet se zřetelem na dítě.

Další informace

Teresa Renehan, styčná informační pracovnice:
ter@eurofound.europa.eu

Hlavní zprávy

Employment developments in childcare services for school-age children

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

Out-of-school care services for children living in disadvantaged areas

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Národní zprávy

K dispozici na <http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Další výsledky výzkumu nadace

Informace o dalších výzkumných projektech o budoucnosti oblasti péče o děti jsou k dispozici na adrese:

<http://www.eurofound.europa.eu/emcc>

Aspektem průmyslových vztahů v oblasti péče o děti se zabývá

analýza *Reconciliation of work and family life and collective bargaining in the European Union: An analysis of EIRO articles*

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>

Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irsko
Telefon: (+353 1) 204 31 00
E-mail: postmaster@eurofound.europa.eu
Internetová stránka: <http://www.eurofound.europa.eu>